

MAGYAR NEMZETI BANK

NEGYEDÉVES JELENTÉS

2007. január 15.

**Beszámoló az MNB 2006
negyedik negyedévi tevékenységéről**

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank
Felelős kiadó: Missura Gábor
1850 Budapest, Szabadság tér 8–9.

www.mnb.hu

Tartalom

1. Monetáris politika	4
2. A pénzügyi közvetítő rendszer	6
3. Devizatartalékok	7
4. Emissziós tevékenység	8
Forgalomban lévő készpénz	8
Forgalomban lévő bankjegyek	8
Forgalomban lévő érmék	9
Készpénzforgalom	9
A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység	9
Emlékérme-kibocsátás	9
5. Fizetési rendszerek	11
Jogalkotás	11
VIBER	11
Bankközi együttműködés	13
6. Az MNB statisztikai tevékenysége	14

1. Monetáris politika

2006 negyedik negyedében a Monetáris Tanács csak egy alkalommal döntött a jegybanki alapkamat változtatása mellett. Az októberi kamatmeghatározó ülésén a Monetáris Tanács 25 bázisponttal, 8 százalékra emelte a jegybanki alapkamat mértékét. Ezzel véget ért a jegybank 2006-os kamatemelési sorozata, amely során az év közepétől kezdve 5 lépésben, összesen 200 bázisponttal emelkedett az irányadó kamatláb.

Az MNB november 20-án tette közzé a „Jelentés az infláció alakulásáról” című kiadványának aktuális számát. A jelentés a korábbiaktól eltérő képet ad az inflációs folyamatról, és a jegybank inflációs prognózisa a szigorúbb monetáris kondíciók ellenére továbbra is a teljes előrejelzési horizonton meghaladja a középtávú inflációs cél értékét. Az inflációs alapfolyamatok felgyorsulására utal, hogy az erőteljes áremelkedés a maginflációs tételek széles körében érvényesült. A fogyasztóiár-index 2006-ban közel 4 százalékkal emelkedett. Az infláció megemelkedése mögött jórészt a fiskális kiigazítási csomag egyszeri árszintnövelő hatásai állnak, de azok nem magyarázzák teljes mértékben az áremelkedés gyorsulását. A jelentéshez fűzött állásfoglalásában a Monetáris Tanács az infláció jövőbeli alakulását illetően azt tartotta a legfontosabb felfelé mutató kockázatnak, hogy az árnövelő intézkedések következtében megemelkedhetnek a gazdasági szereplők inflációs várakozásai. Az inflációs várakozások koordinátlanságára utalhatnak a versenyszféra magasabb béradatai. A Monetáris Tanács ugyanakkor kedvezőnek értékelte, hogy a maginfláció az előrejelzési horizont második felében már az infláció határozott mérséklődését valószínűsíti.

A gazdasági növekedést elsősorban a töretlenül kedvező külső konjunktúra hajtotta. Az ipari termelés és a nettó export is dinamikusabban bővült, míg a belföldi felhasználás gyakorlatilag stagnált az utolsó két negyedévben. A novemberi előrejelzés szerint az aggregált kereslet visszaesése következtében a gazdaság növekedése el fog maradni a potenciális ütemtől, így 2007-2008-ban két és fél százalék körül alakulhat.

A forint árfolyama a negyedik negyedévben folyamatosan, összesen 8-9 százalékot erősödött. Ezzel párhuzamosan minden lejáraton csökkentek a forin hozamok. A forinteszközök iránti kereslet emelkedése mögött több tényező állhat. A nemzetközi befektetői hangulat enyhén javuló tendenciát mutatott, valamint a költségvetési konszolidáció piaci megítélése is kedvező volt, így a forinteszközöktől elvárt kockázati prémium jelentősen csökkent. A forint erősö-

désében emellett szerepet játszhattak az év második felében megszigorodó monetáris kondíciók is.

A monetáris politikai eszköztár változása

Új irányadó eszköz

2006. november 10-én meghirdetésre került, hogy az MNB 2007. január 9-étől irányadó eszközként – az addig használt kéthetes lejáratú jegybanki betét helyett – kéthetes futamidejű, dematerializált, zérókupon MNB-kötvényeket bocsát ki.

A kötvényre történő átállás monetáris politikai szempontból nem okoz változást, a váltás sem az irányadó kamat szintjét, sem az irányadó eszköz futamidejét nem érinti. A kéthetes futamidejű MNB-kötvények kibocsátáskori hozama megegyezik a mindenkor érvényes jegybanki alapkammattal.

Az új irányadó eszközre való áttérésre a hitelintézetek hatékonyabb likviditáskezelésének és a pénzügyi piacok fejlődésének elősegítése érdekében került sor. Az MNB-kötvény előnye a kéthetes lejáratú jegybanki betétéhez képest, hogy az MNB által kibocsátott értékpapír felhasználható fedezetként a napon belüli fizetési forgalomban, biztonságosabbá téve ezzel a fizetési rendszer működését. Továbbá az MNB-kötvény szabadon forgatható, ami – emellett, hogy a bankközi piac hatékonyságát fokozhatja – segítheti a hitelintézetek jobb likviditáskezelését.

A változásnak megfelelően 2007. január 5-i hatállyal módosultak a jegybank forint- és devizapiaci üzleti feltételei.

Változások egyes forintpiaci műveletek lebonyolítási rendjében

Jegybanki egynapos betét és fedezetthitel-üzletek megkötésére – igazodva a meghosszabbodó VIBER üzemidőhöz – 2006. november 2-től kezdve 17.30 óráig van lehetősége az MNB partnereinek. Szintén november 2-i hatállyal megváltoztak a gyorstenderek lebonyolítási rendjére vonatkozó előírások. A változásoknak megfelelően módosultak a jegybank forint- és devizapiaci üzleti feltételei.

Az elfogadható fedezetek befogadási mértékeinek éves rendszeres felülvizsgálata

Az MNB hiteloldali műveleteit kizárólag megfelelő értékpapír-fedezet ellenében végzi. Az értékpapírok árfolyamváltozásából adódó kockázatok minimalizálása érdeké-

ben az MNB az aktuális piaci értéknél alacsonyabb befogadási mértéken fogadja el az egyes értékpapírokat fedezetként. A különböző értékpapírtípusokra – azok kockázatosságától függően – különböző befogadási mértékek vonatkoznak, amelyeket az MNB a mindenkori aktuális piaci érték százalékában fejez ki. A befogadási mértékek meghatározásának módszertana megfelel az Európai Központi Bank gyakorlatának, és arra az alapelvre épül, hogy a fedezetként szolgáltatott értékpapírok

árfolyamváltozása következtében az MNB nagyon alacsony, legfeljebb 0,1 százalékos valószínűséggel kerüljön alulfedezett pozícióba.

Az elmúlt évek gyakorlatához hasonlóan 2006 végén is sor került a napi fedezetértékelés során alkalmazott befogadási mértékek éves felülvizsgálatára, aminek eredményeképpen az MNB 2006. december 1-jei hatállyal módosította az egyes értékpapírok befogadási mértékét.

2. A pénzügyi közvetítő rendszer stabilitása

2006 negyedik negyedévében a fiatalok pénzügyi jártaságáról készült közvélemény-kutatás eredményeinek feldolgozása és a legfontosabb eredményeket tartalmazó összefoglaló tanulmány szakmai és nem szakmai közvéleménnyel történő megismertetése volt a pénzügyi kultúra témam legfontosabb feladata. A kutatás tapasztalatai rávilágítanak arra, hogy a fiatalok pénzügyi kultúrájának színvonala alacsony, s a fiatalok jelentős hányada, bár fontosnak és a mindennapi életben elengedhetetlennek tartja a pénzügyi ismereteket, nem igazán érdeklődik a téma iránt. Az idegenkedés hátterében egyrészt a pénzügyi nyelvezet és az alapvető pénzügyi fogalmak hiányos ismerete áll, másrészt a bizalmatlanság az információforrásokkal szemben.

A 2006. negyedik negyedévben a pénzügyi kultúra fejlesztése területén történő együttműködés javítása érdekében a jegybank szakmai fórumot szervezett a témában érdekelt hatóságok és non-profit szervezetek számára. A fórumon részt vett a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete, a Gazdasági Versenyhivatal, a Pénzügyminisztérium, a Kulturális és Oktatási Minisztérium, a Lakossági Pénzügyi Szolgáltatásokat Vizsgáló Szakértői Bizottság tagjai, valamint az Öngondoskodás Alapítvány. A találkozón a jegybank ismertette a pénzügyi kultúrával összefüggő kutatás legfontosabb eredményeit, és a résztvevők megvitatták az ebből levonható következtetéseket. Ezt követően a pénzügyi kultúra fejlesztése iránt elkötelezett szervezetek megállapodtak abban, hogy közös nyilatkozatban kezdeményezik a nemzeti alaptantervet felülvizsgáló bizottság és a Kulturális és Oktatási Minisztérium felé a Nemzeti Alaptanterv általános pénzügyi ismeretekkel kapcsolatos fejlesztési feladatokkal történő kibővítését, s erre vonatkozóan sajtóközleményt adnak ki.

A fórumon résztvevő szervezetek egyetértettek a jegybank azon kezdeményezésével, hogy a jövőbeni együttműködés érdekében alakuljon egy konzultatív fórum, amelynek keretében a szervezetek szakértői rendszeresen, negyedévente találkoznak, információt cserélnek a pénzügyi kultúra fejlesztésével kapcsolatos kérdésekről, együttműködnek a pénzügyi ismeretek tantárgy oktatásának elősegítésében és összehangolják az ezzel kapcsolatos lépéseiket.

Az MNB a negyedik negyedévben a pénzügyi szektorral való konzultáció keretében konferenciát szervezett, melynek témája a devizahitelezés kockázatai volt. A banki szakemberek széles körét vendégül látó eseményre az újonnan átadott Antall József Konferenciaközpontban került sor. Mivel a jelenség nemcsak Magyarországon, hanem a kelet-közép-európai régió több országában is jellemző, ezért meghívott előadóként az IMF, valamint az osztrák, lengyel és észt jegybank szakértői is megosztották a résztvevőkkel országuk tapasztalatait. A hazai hatóságok (MNB, PSZÁF, Bankszövetség) és néhány kereskedelmi banki vezető is felszólalt. Az elhangzottak alapján elmondható, hogy a hazai bankok egyre inkább törekednek arra, hogy előrejelezzék, illetve termékfejlesztés révén csökkentse az ügyfelek várható hitelkockázatát. Ugyanakkor azonban az ügyfelek alacsony kockázati tudatossága, illetve a negatív tapasztalatok hiánya miatt a jegybanknak változatlanul jelentős figyelmet kell szentelni a devizahitelezés kockázatainak.

2006 decemberében jelent meg az *MNB-szemle* második száma, amely a jegybanki elemzők munkáját mutatja be könnyen olvasható, rövid cikkek formájában. A szemle legfrissebb száma hat közérdeklődésre számot tartó, aktuális témával foglalkozik. A pénzügyi stabilitási témakörben a vállalatok fizetéseképtelenségi szabályozásának reformjával foglalkozó tanulmány került publikálásra. A szemlével kapcsolatban megjelent egy kérdőív is, amelynek eredményei a kiadvány további fejlesztését, kommunikációs céljainak hatékonyabb elérését segíti elő.

Az EKB Bankfelügyeleti Bizottsága rendszeresen vizsgálja az EU bankrendszerének stabilitását és a strukturális változásokat. Az MNB folyamatosan részt vesz az EKB Bankfelügyeleti Bizottságának, valamint a munkacsoportok (WGMA, WGBD) szakmai munkájában. 2006 negyedik negyedévében az MNB aktív közreműködésével készült elemzések áttekintették a bankrendszer szempontjából releváns kockázatokat, a konszolidációs folyamatokat, a pénzügyi közvetítés és az integráció alakulását, valamint a bankok finanszírozási szerkezetének változását.

3. Devizatartalékok

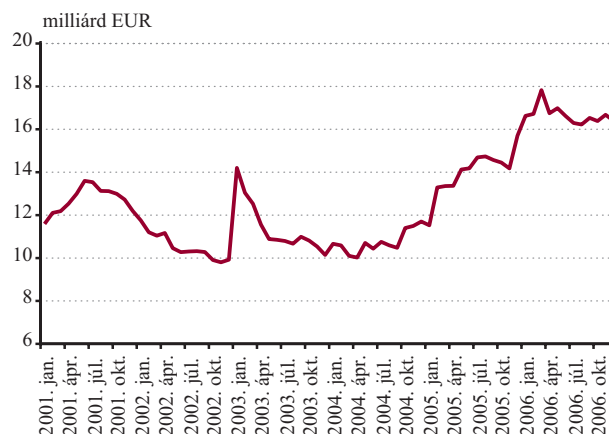
2006 végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 16,397 milliárd euro volt, ami 136 millió euro csökkenést jelent a szeptember végi 16,533 milliárd euróhoz képest.

A devizatartalékok negyediki negyedévi alakulását elsősorban az alábbi fontosabb tételek befolyásolták:

Az Államadósság Kezelő Központ és az MNB adósságkezelési tevékenységéhez kapcsolódó devizaműveletek 180 millió euróval csökkentették a tartalékállományt, miután a tárgyalt időszakban összességében sem jelentősebb volumenű devizahitel-felvétel, sem -törlesztés nem jelentkezett. Az MNB előre bejelentett euroeladása (piacravezetés) az év utolsó negyedévében 210 millió eurót tett ki, míg a költségvetési szervek megbízásából végrehajtott devizakifizetések közel 400 millió euro csökkenést okoztak. A MNB-nél elhelyezett devizabetétek állománya 240 millió euróval növekedett, míg a tartalékon elért hozam 90 millió euróval,

1. ábra

A devizatartalékok nagyságának alakulása

az Európai Bizottságtól érkező transferek 340 millió euróval gyarapították a tartalékállományt.

4. Emissziós tevékenység

A Magyar Nemzeti Bank 2006. október 20-án az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékére az 500 forintos forgalmi bankjegyből és az 50 forintos forgalmi érméből emlékváltozatot készített és hozott forgalomba.

Az 500 forintos forgalmi bankjegy emlékváltozatának előoldala az eredetileg 1998-ban kibocsátott, 2001-ben új biztonsági elemmel ellátott 500 forintos bankjeggyel megegyezik. A bankjegy hátoldalán az Országház épületének ábrázolása, nemzeti színű lyukas lobogó, valamint az „50. ÉVFORDULÓ 1956. OKTÓBER 23.” felirat szerepel. A síknyomtatással készült reprodukció, valamint a hátoldal képének összeállítása a Pénzjegynyomda Zrt. munkatársának, Pálinkás György grafikusművésznek a munkája. A hátoldalon szereplő, metszet-mélynyomtatással készült értékjelzés, a rozetta, az illeszkedőjel, a csökkent látóképességűek számára kialakított jel valamint a mikroírás megegyezik a korábban kibocsátott bankjegyeken szereplő elemekkel.

Az 50 forintos forgalmi érme emlékváltozatának névértékes oldala megegyezik a forgalomban lévő 50 forintosokéval, a másik oldalon az Országház épületének a Duna felőli ábrázolása látható, az előtérben lyukas nemzeti színű zászlóval. Az érme tervét a Magyar Pénzverő Zrt. vezető vésnöke, Kósa István készítette.

Az új 500 forintos bankjegyek 15 millió példányban, az 50 forintos érmék pedig 2 millió példányban kerültek forgalomba.

Forgalomban lévő készpénz

2006. december 31-én a forgalomban lévő készpénz értéke 1960 milliárd forint volt, 15%-kal több, mint egy évvel ko-

2. ábra

A forgalomban lévő készpénzállomány értékének növekedési üteme* az előző év azonos időszakához képest

*Évezredváltás hatásával korrigálva.

rábban. A forgalomban lévő készpénzállomány értékének növekedési üteme 2006 utolsó negyedévében néhány százalékponttal visszaesett a harmadik negyedévhez képest.

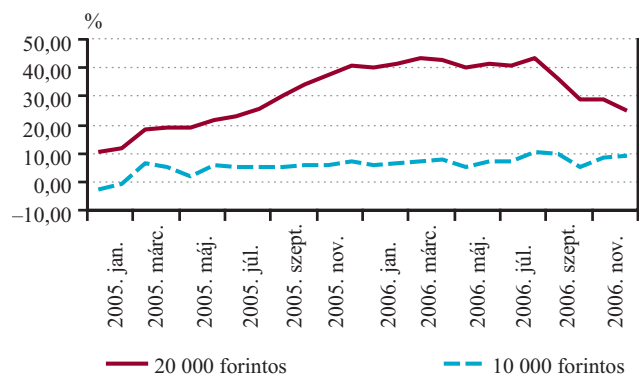
December közepén az év végi ünnepek szezonális hatása miatt mintegy 120 milliárd forinttal nőtt meg a forgalomban lévő készpénz mennyisége a november végi állományhoz viszonyítva. A decemberi szezonális csúcs idején 12%-kal több készpénz volt forgalomban, mint 2005 azonos időszakában.

Forgalomban lévő bankjegyek

2006 negyedik negyedévének végén a forgalomban lévő bankjegyállomány értéke 1926 milliárd forint volt, 15%-kal több, mint egy évvel korábban. A negyedik negyedév végére a forgalomban lévő bankjegyek darabszáma ennél kisebb mértékben, 11%-kal nőtt, abból következően, hogy a bankjegyek értékének gyarapodása elsősorban a nagy bankjegycímletekben valósul meg. A 20 000 forintos címlet darabszáma jelentősen nőtt, 2006 december végén 25%-kal több volt belőle forgalomban, mint egy évvel korábban, de a növekedés üteme 2006 első három negyedévéhez viszonyítva lassult.

3. ábra

Nagy címletű bankjegyek mennyiségének növekedési üteme az előző év azonos időszakához képest

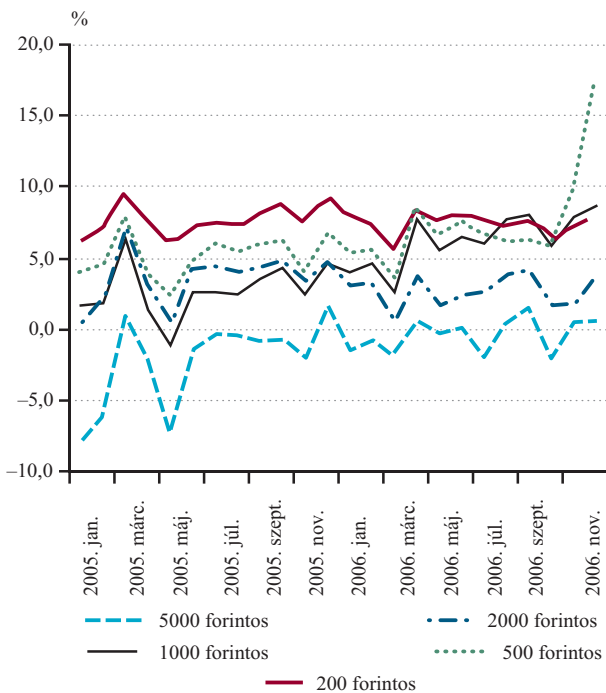
A közepes címletű, 5000 és 2000 forintos bankjegyek forgalomban lévő mennyisége jelentősen nem nőtt, negyedik negyedév végén 1%-kal, illetve 4%-kal haladta meg a 2005. év azonos időszakában forgalomban lévő mennyiségét.

A közepes címletekhez képest jelentősebb mértékben nőtt a kis címletek forgalomban lévő mennyisége. 2006 végén az 1000 forintos bankjegyből 10%-kal volt több forgalomban, mint 2005. december 31-én. A bővülés magyarázata, hogy a bankjegy forgalomban betöltött váltópénz funkciója egyre erősödik. Jelentősen nőtt 2006 negyedik negyedévében az

500 forintos bankjegyek forgalomban lévő állománya is, 2006 december végén 17%-kal több volt belőle forgalomban, mint egy évvel korábban. A növekedés fő oka az 500 forintos forgalmi bankjegy emlékváltozatának megjelenése, melynek egy részét valószínűleg emlékként félretették, ezért az kikerült a forgalomból. A 200 forintos bankjegy 2006 végén forgalomban lévő állománya 8%-kal haladta meg az egy évvel korábban forgalomban lévő mennyiséget.

4. ábra

Közepes és kis címletű bankjegyek mennyiségének növekedési üteme az előző év azonos időszakához képest

Forgalomban lévő érmék

2006 negyedik negyedévének végén 2801 millió darab érme volt forgalomban, 10%-kal, 256 millió darabbal több, mint az előző év hasonló időszakában. Valamennyi érme-címlet mennyisége nőtt, átlag felett az 50, 5 és 2 forintos érmék mennyisége.

Készpénzforgalom

2006 negyedik negyedévében az MNB pénztárai 1013 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolítottak le, amely 8%-kal kevesebb az előző év hasonló időszakában lebonyolított pénztári forgalom értékénél. A csökkenés a jegybanki pénztárakba történő befizetéseknél 3%-os, míg a kifizetéseknél 11%-os volt.

Emlékérme-kibocsátás

Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 50. évfordulója alkalmából az 500 forintos forgalmi bankjegy és 50 forintos forgalmi érme emlékváltozatán kívül két emlékérmét bocsátott ki az MNB.

2006. október 18-án 100 000 forint névértékű aranyérmét és 5000 forint névértékű bicolor ezüstérmét jelentetett meg a jegybank. Mind az arany, mind pedig az ezüst emlékérmét Rónay Attila tervezte. Az érme képen a fémlemezzen ki-domborodó, sorokba rendezett „1956”-os évszámok a diktatúrát szimbolizálják, a fémlemezéből felszakadó, lyukas nemzeti színű zászló ábrázolása pedig a szabadságharcra utal.

Az arany emlékérméből 5000 darab készíthető, különleges – ún. proof – technológiával, az ezüstérméből pedig összesen 10 000 példány, melyből 5000 BU és 5000 proof kivitelű.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

Az országban előforduló hamisgyanús forint-, illetve külföldi bankjegyek és érmék szakértői vizsgálatát az MNB Nemzeti Készpénzszakértői Központja (NKK) végzi.

Az NKK uniós kötelezettségeinek eleget téve a negyedik negyedévben is aktív résztvevője volt az euro hamisításának megelőzését, felderítését, visszaszorítását célzó euró-

1. táblázat

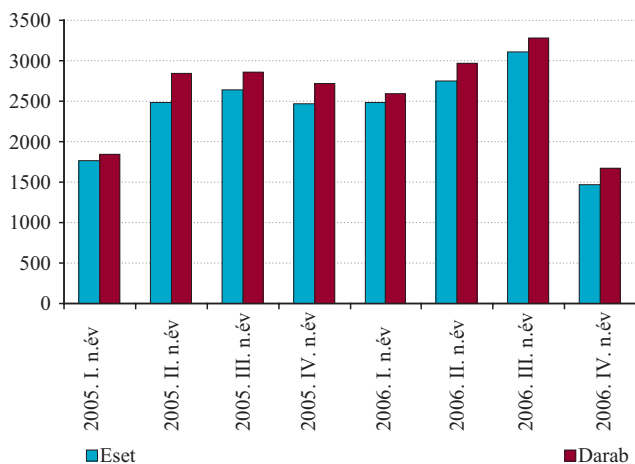
Forgalomban lévő bankjegy- és érmeállomány 2006. december 31-én
(ezer darab)

Bankjegyek	20 000	10 000	5000	2000	1000	500	200	Összesen
	43 274	83 675	22 721	18 155	50 294	28 513	46 404	293 036
Érmék	100	50	20	10	5	2	1	Összesen
	146 310	98 629	187 832	223 577	307 161	846 356	990 785	2 800 650

pai intézményrendszernek. A kibocsátó felelőssége okán folyamatosan monitorozza a forinthamisítás mennyiségi és minőségi jellemzőit annak érdekében, hogy a készpénzforgalom minden időben korszerű, megfelelően védett bankjegyekkel legyen biztosított.

5. ábra

A forinthamisítások eset- és darabszáma

Az MNB szakértői 2006 negyedik negyedévében 1465 esetből származó 1666 darab forgalomból lefoglalt forintbankjegy-hamisítványt vizsgáltak, ami mind az előfordulások, mind a mennyiség tekintetében jelentős csökkenést tükröz 2006 korábbi negyedéveihez képest.

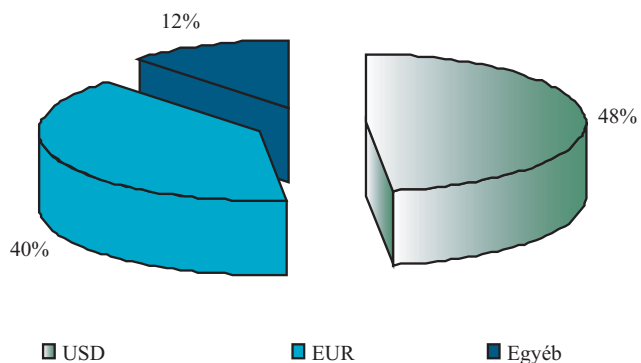
A leggyakrabban hamisított címlet továbbra is az 1000 forintos, amely az összes hamisítvány 64%-át tette ki.

Nyomdai eljárással a forintbankjegyeket továbbra sem hamisítják, az összes vizsgált hamisítványt valamely irodai sokszorosító eszközzel (színes fénymásolóval, nyomtatóval) állították elő.

A valutahamisítási esetek száma és a lefoglalt mennyiség továbbra is kedvező. Az euro hamisítása továbbra sem jelentős, 2006 negyedik negyedévében mindössze 175 darab forgalomból kiszűrt eurohamisítványt vizsgáltak az NKK szakértői.

6. ábra

A hamis valuták előfordulásának megoszlása (2006. IV. negyedév)

5. Fizetési rendszerek

Jogalkotás

2006 novemberében megjelentek az új pénzforgalmi jogszabályok, a pénzforgalmi szolgáltatásokról és az elektronikus fizetési eszközökről szóló 227/2006. (XI. 20.) Korm. rendelet valamint a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 21/2006. (XI. 24.) MNB rendelet.

Az MNBtv. 2004. május 1-jétől hatályos módosítása korlátozta az MNB pénzforgalommal kapcsolatos rendeletalkotási jogosultságát, konkrétan meghatározva azokat a témaköröket, amelyek szabályozása a jegybank, illetve a kormány kompetenciájába tartozik.

Mindazon pénzforgalmi szabályozási területek, amelyek a fizetési műveletek lebonyolításával - így különösen a bankszámla megnyitásával kapcsolatos követelmények, a bankszámla feletti rendelkezés, e rendelkezési jog korlátozása - teljes mértékben átkerültek a kormány szabályozási jogkörébe.

Ugyanakkor a fizetési forgalomban a fizetési megbízások lebonyolítására, az ügyfelek előzetes és utólagos tájékoztatására, a fizetési módokra és alkalmazásuk elsősorban technikai jellegű szabályaira vonatkozó követelmények tekintetében a jegybank rendelkezik rendeletalkotási jogosultsággal.

A hatályos 232/2001. (XII.10.) Korm. rendelet és a 9/2001. (MK 147.) MNB rendelkezések nem feleltek meg az MNBtv-ben meghatározott szabályozási jogköröknek, ezért szükségessé vált a rendeletek újrakiadása.

A jogalkotási munka kiterjedt a jelenlegi szabályozás teljes körű felülvizsgálatára és aktualizálására, különös tekintettel a 2001. évi szabályozás óta a piaci szereplők által felvetett gyakorlati problémákra és javaslatokra, a fizetési módok és a fizetési eszközök terén bekövetkezett fejlődésre, a bankváltás megkönnyítésének céljára, továbbá a tagországok közötti átutalásokat, valamint az elektronikus fizetési eszközökkel végzett műveleteket illetően az EU jogharmonizáció teljessé tételére.

A pénzforgalmi szabályozási hatáskörök MNB és kormány közötti megosztása következtében a rendeletek egymással szorosan összefüggenek, a bennük foglalt szabályokat együttesen kell értelmezni és alkalmazni, ezért alapvető

követelmény volt az azonos időpontban való hatályba lépés biztosítása.

Mindkét rendelet 2007. március 1-jén lép hatályba, elegendő felkészülési időt biztosítva a hatálya alá tartozó szervezetek, intézmények részére.

VIBER

a) Forgalom

A Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszerben 2006 negyedik negyedévében 204,7 ezer db fizetési megbízás került teljesítésre, melynek összes értéke 205,9 billió (ezermilliárd) Ft volt. Az előző negyedévhez viszonyítva 0,6%-kal csökkent az elszámolt tranzakciók száma, míg az érték növekedése 0,2%. A tételszám (2005. IV. negyedében 180,7 ezer db) növekedése az előző év azonos időszakához mérve jelentős: 13,3%. A forgalom értéke (154,9 billió Ft-ról) még gyorsabban nőtt: 32,9%-kal. A tárgynegyedévben a havi átlagos forgalmi érték 68,6 billió Ft volt, a negyedév havi csúcsgazalmát 2006. október hónapban érték (70,6 billió Ft).

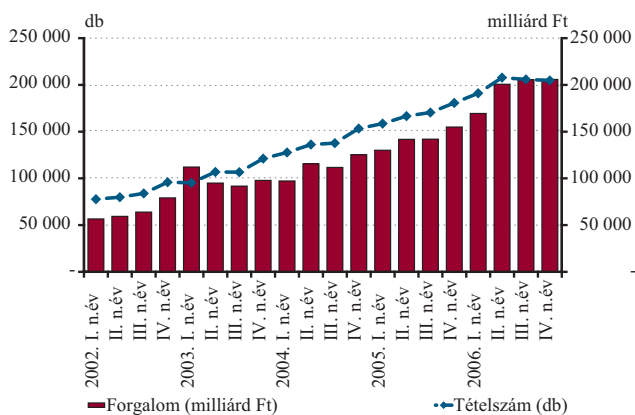
A tárgynegyedévi havi átlagos tételszám 68,2 ezer db, amely 1,0 ezer db-bal kevesebb az előző negyedév havi átlagánál, a havi csúcsgazalmat (70,7 ezer db) az év folyamán öt hónap forgalma is felülmúlta. A forgalom értékének előző negyedévhez mért (szerény) növekedését az ügyfél-től származó megbízások és a jegybanki betét elhelyezés jelentős (16, illetve 74%-os) növekedése idézte elő. A jegybanki betét összességében (az Inforexben könyvelt jellemzően kéthetes betétek, illetve a VIBER-ben könyvelt O/N betétek) 19%-kal növekedtek.

A vizsgált negyedévben 13%-ról 19%-ra nőtt a VIBER-ben teljesített betét ügyletek forgalmi aránya. Ezt a növekedést ellensúlyozza a bankközi ügyleteknél és DVP ügyleteknél bekövetkezett hasonló nagyságrendű csökkenés. A tételszámcsökkenés tendenciája megegyezik az értékben bekövetkezett változásokkal, vagyis a DVP tételek és bank-to-bank tételek számának csökkenése áll az ügyfelek által kezdeményezett megbízások és a jegybanki betételhelyezés számának növekedésével szemben.

Az elmúlt öt évre értékben és tételszámban mutatkozó negyedévenkénti fejlődést szemlélteti a következő ábra.

7. ábra

A VIBER-ben lebonyolított fizetések értéke és száma negyedévenként

A havi adatok változását az üzleti napok száma is befolyásolja. A vizsgált időszakban a számított *átlagos napi tétel-szám*¹ 3356 db, ami az előző negyedévre jellemző értékhez képest (3167 db) 6%-kal több. A forgalom *napi átlagos értéke* 3375,6 milliárd forintot tett ki, 6,7%-kal nagyobb az előző negyedév 3163 milliárd Ft/nap értékénél, vagyis az üzleti napok eltérő száma okozta a havi adatok stagnálását.

2006. negyedik negyedévében december 20-án számolták el a *legtöbb megbízást* a VIBER-ben: 4889 db tételt, melyet az év során 5 nap tételszáma múlt felül, a negyedév napi csúcsgazálma ugyanezen a napon volt 4716 milliárd forint, melynél 3 nap forgalma volt nagyobb 2006-ban.

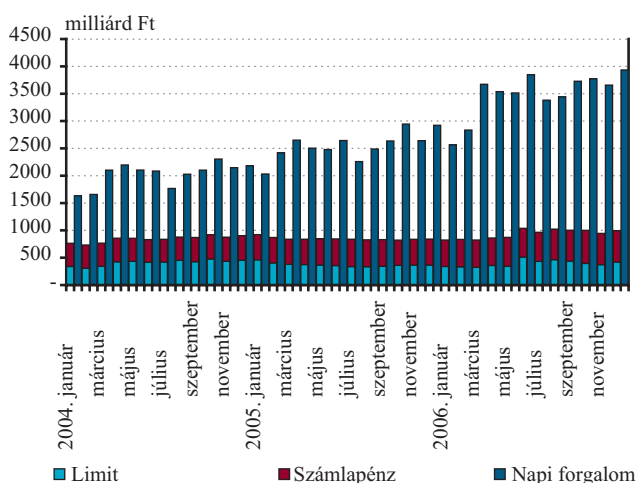
b) Likviditás

A vizsgált időszakban a bankok napi átlagos számlapénz állománya 581,4 milliárd Ft volt (5,4%-kal több az előző negyedévinél). Ezt egészítette ki 397,8 milliárd forint napközbeni *átlagos hitelkeret*, melynek összege 2006. a negyedik negyedévében 10,8%-kal alacsonyabb volt az előző negyedévhez képest, 2005. év azonos időszakához (364,7 milliárd Ft) képest ugyanakkor jelentősebb (9,1%-os) növekedés következett be. A napi likviditás átlagos értéke így 979,2 milliárd forint volt a IV. negyedévben (1,8%-kal kevesebb az előző negyedévinél), miközben az átlagos napi pénzforgalom² (3788 milliárd Ft) 7,7%-kal magasabb az előző negyedévnél, vagyis kevesebb likviditás áll rendelkezésre a növekvő forgalom elszámolásához. A megelőző év hasonló időszakához képest 33,6%-kal nőtt a pénzforgalom, míg a likviditás csak 17,5%-kal emelkedett, vagyis 2005. hasonló időszakához képest is több forgalmat viszonylag kevesebb fedezettel bonyolítottak le a bankok.

Az átlagos napi forgalom a napi likviditás 3,87-szorosának felelt meg a negyedévben (a forgalom és a likviditás aránya az egyes hónapok átlagát számolva 3,77-3,87-3,97), az arány az előző negyedévben 3,53 volt (2005. IV. negyedévben 3,40). Ez az érték ingadozik, de hosszabb távon növekedést mutat. A bankrendszer *átlagos napi likviditásának és pénzforgalmának havi alakulását* mutatja a következő grafikon.

8. ábra

A bankok napi átlagos likviditásának (számlapénz+limit) és pénzforgalmának összevetése

2006. IV. negyedévben a bankok által igénybe vett napvégi hitel kumulált összege (124,2 milliárd Ft) 18,1%-kal csökkent az előző negyedévi (151,7 milliárd Ft) igénybevételekhez képest, az előző év azonos időszakát tekintve (93,3 milliárd Ft) a növekedés 33,1%-os. A napvégi hitel 23-szorosát teszi ki a jegybanknál elhelyezett betét (9159 milliárd Ft), ez utóbbi növekvő tendenciát mutat az előző negyedévhez és 2005. azonos időszakához (7,0%) képest, vagyis a bankrendszer összességében havi szinten továbbra is bőveges likviditással rendelkezik. A VIBER-ben a sorban álló tételek száma 4,3%-kal csökkent, ugyanakkor a sorba állított (sorkezdő) megbízások összege 13,5%-kal nőtt (kevesebbé, mint az előző negyedévben). Napvégi fedezetlenség miatt megbízás törlésre nem került, de több nap került sor –VIBER tag kérésére – üzemidő hosszabbításra, illetve későbbi keret-küldésre.

c) Üzemidő váltótatása

A VIBER üzemideje ismét hosszabbodott. 2006. november 2-től a nyitási idő változatlanul hagyása mellett, a rendszer zárására az eddigi 16.30 helyett 17.00 órakor kerül sor. Az üzemidőn belül fél órával meghosszabbodott az ügyfelek által kezdeményezett fizetési megbízások benyújtási határideje (16.00

¹ Az üzleti napok száma négygyel kevesebb volt a negyedik negyedévben az előzőnél.

² Ebben a VIBER forgalom mellett a BKR és a jegybanki számlavezető rendszer is benne van.

óra), a DVP tételek kezdeményezésének záró időpontja (16.30 óra). A változtatásra a rendszer közvetlen tagjaival történt konzultáció alapján, velük egyeztetetten került sor.

Bankközi együttműködés

Őszi nemzetközi pénzforgalmi konferencia

Idén novemberben megtartott szakmai konferencia témájaként a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló EU irányelv szolgált. Az irányelv célja az egységes európai pénzforgalmi övezet jogi kereteinek megteremtése. A kodifikációs munka befejezéséhez közeledik.

A Bizottság és az EKB képviselői kifejtették, hogy az új irányelvet attól függetlenül kell beépíteni a nemzeti jogba, hogy adott tagország tagja-e az eurozónának vagy sem. Egyebek mellett azt várják az új szabályozástól, hogy a piacon új típusú szolgáltatók, „Pénzforgalmi vállalkozások” fognak megjelenni, ami erősödő versenyt, javuló színvonalú, olcsóbb pénzforgalmi szolgáltatásokat fog eredményezni. A pénzforgalmi alapszolgáltatások egységesülnek minden európai polgár és vállalkozás számára elegendő lesz egyetlen bankszámlát fenntartani, amivel az unió teljes területén lebonyolíthat fizetéseket.

Az Európai Pénzforgalmi Tanács főtárgya előadásában a pénzforgalmi vállalkozás tervezett intézményével kapcsolatban kialakított prudenciális követelményeket kritizálta. Beszámolt az EPT eredményeiről. A Tanácshoz tartozó bankok az önszabályozás alapján kidolgozták az irányelv tervezett követelményeinek megfelelő egységes pan-európai fizetési módokat – átutalást és beszedést – valamint a kártyahasználat keretszabályait. Megerősítette, hogy az EPT-hez csatlakozott bankok 2008-tól már az új fizetési módokat is kínálni fogják ügyfeleiknek.

Fizetési Rendszer Fórum

Az FRT idei második rendes ülésének napirendjén szereplő témák közül a *Készpénz bizottság* munkacsoportjának *előterjesztését* érdemes kiemelni.

A munkacsoport feladata a készpénzzel kapcsolatos költség-, illetve hatékonysági mutatók kidolgozása volt, amelyeket a hazai hitelintézetek felhasználhatnak saját tevékenységük értékelésére, valamint a hitelintézetekre vonatkozó átlagos mutatószámokkal történő összehasonlítására. Feladata volt továbbá meghatározni azt az adatigényt és adatszolgáltatási formát, amely biztosítja a kialakított mutatószámok számításához szükséges információkat.

A bankok által nyújtandó adatok négy nagyobb egységbe sorolhatók. Ezek a bankok készpénzkészleteire, készpénzforgalmára, készpénzforgalomhoz és –ellátáshoz kapcsolódó költségekre és díjakra, valamint egyéb információkra (pl. készpénzszállítások száma, ATM berendezések működési adatai, stb.) vonatkoznak.

A bankok a kért adatokat havonkénti bontásban, de negyedévenként küldik meg az MNB-nek, amely a beérkezett adatok alapján elkészíti a hitelintézeti szektorra vonatkozó mutatószámokat. A hitelintézetek adatszolgáltatása önkéntes. Azonban viszonyossági alapon csak az a hitelintézet juthat a szektort jellemző mutatószámokhoz, amely adatszolgáltatásával hozzájárult azok kiszámításához. A hitelintézetekre vonatkozó egyedi adatok bizalmas, üzleti titokként történő kezelését az MNB biztosítja. Tekintettel az adatszolgáltatás sokrétűségére, valamint arra, hogy az egyes bankok nyilvántartási rendszere jelentősen eltér egymástól, előfordulhat, hogy egyes hitelintézetek az adatszolgáltatási táblákat csak részlegesen tudják kitölteni. Az MNB ilyen esetben is biztosítja, hogy ezek a hitelintézetek az általuk szolgáltatott adatokból képzett, a bankszektor egészét jellemző mutatószámokat tájékoztatásul megkapják. Miután az adatszolgáltatás önkéntes, azt az MNB hivatalosan nem rendeli el.

Az FRT felkérésére az adatszolgáltatással kapcsolatos koordináló szerepet az MNB vállalta el.

6. A MNB statisztikai tevékenysége 2006. IV. negyedévében

A Magyar Nemzeti Bank statisztikai tevékenysége 2006. IV. negyedévében a szokásos rendben folyt, a statisztikai tevékenységhez kapcsolódó publikálás rendjében a *monetáris statisztika* területén történt változás. Bővült a monetáris pénzügyi intézmények konszolidált mérlegéhez kapcsolódó adatközlés: 2006 novemberétől egyes fontos mérlegtételek esetében az MNB közzéteszi a tranzakciós adatokat is, továbbá publikálja a hiteleken és betéteken felhalmozott kamatokat.

A *fizetésimérleg-statisztikában* az MNB 2008-ban új, kizárólag közvetlen megkérdezésen alapuló adatgyűjtést vezet be, követve a legjobb európai gyakorlatot. Az új megkérdezési rendszer bevezetése hosszú előkészítést igényel, ennek fontos szakaszaként 2006-ban fejeződött be az áruforgalom és a szolgáltatás kérdőíves megkérdezése a KSH-val együttműködésben. 2006-ban kidolgozásra kerültek a fizetési mérleg további tételeire és a nemzetközi be-

fektetési pozícióra vonatkozó próbakérdőívek, amelyeket 30 kísérleti adatszolgáltató bevonásával tesztelt az MNB. A kísérleti tapasztalatok figyelembevételével kidolgozásra kerültek a végleges kérdőívek, és megtörtént az új adatgyűjtésről szóló MNB rendelettervezet összeállítás, amely várhatóan 2007 február végén jelenik meg. Az átállást egy széleskörű, több mint 2500 vállalatot érintő kommunikáció előzi meg. Az MNB novemberben hírlevelet adott ki a változásokról és tájékoztató előadásokat tartott a potenciális adatszolgáltatói kör részére.

A IV. negyedévben jelent meg a 2007. évi adatszolgáltatási kötelezettségeket előíró MNB rendelet (A Magyar Nemzeti Bank elnökének 22/2006. (XI. 24.) MNB rendelete), mely – egy meghatározott ütemtervet követve – már olyan adatgyűjtéseket is tartalmaz, melyeket az MNB korábban az OSAP (Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program) keretében írt elő.

Negyedéves jelentés

2007. január 15.

Nyomda: D-Plus

H-1037 Budapest, Csillaghegyi út 19-21.

